

Askelmerkit jätelain ja asetusten toimeenpanoon

JÄTELAITOSYHDISTYS

Jätelain ja asetusten toimeenpano kunnissa

YHDEKSÄN POIMINTAA JÄTELAISTA HYVÄN JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMISEKSI

Uusi jätelaki astuu voimaan 1.5.2012. Kuntien jätehuolto pysyy pääosin entisellään, mutta myös muutoksia tulee. Muutoksiin liittyviä siirtymäaikoja on varattu muun muassa pakkausten tuottajavastuun toteuttamiselle ja mahdolliselle jätteen kuljetusjärjestelmän vaihdokselle. Jäteasetukset määrittelevät käytännössä tarkemmin lain täytäntöönpanon yksityiskohtia. Asetuksia valmistellaan ympäristöministeriössä, ja pääosa asetuksista on tarkoitus saada voimaan samaan aikaan kuin jätelaki.

Jätelaitosyhdistys, syyskuu 2011
Markku Salo, puh. 040 561 0560
markku.salo@jly.fi
www.jly.fi

KESKEISET LAKISISÄLLÖT

I. Kuntien vastuu yhdyskuntajätehuollossa

- Kuntien vastuu ei juuri muutu nykyisestä 1.6.2007 voimaantulleesta jätelaista
- Elinkeino toiminnan yhdyskuntajäte on pääsääntöisesti kuntien vastuun ulkopuolella

Kuntien vastuulle kuuluvat:

- 1) vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien sako- ja umpikaivoliete;
- 2) julkisessa ja yksityisessä terveys- ja sosiaalipalveluissa ja koulutustoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte
- 3) valtion, kuntien, seurakuntien sekä muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen ja yhdistysten hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 4) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;
- 5) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–4 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Lisäksi kuntien vastuulla on asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jollei kyse ole kohtuuttoman suuresta määrästä jätettä.

2. Kunnan toissijainen vastuu elinkeinoelämän yhdyskuntajätteestä, ns. ”perälauta”

Kunta vastaa liiketoiminnassa syntyvän jätteen jätehuollosta, jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää, ja jäte soveltuu laadultaan ja määrältään kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Kunnalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta varata kapasiteettia erityisesti tätä varten.

Jatkuvaluonteisesta elinkeinoelämän jätehuoltopalvelusta on tehtävä jätteen haltijan kanssa sopimus, jonka kesto on enintään kolme vuotta kerrallaan.

Kuntien toissijainen vastuu on voimassa heti lain voimaan tullessa, joten jätetaksa on syytä valmistella jo etukäteen toissijainen velvoite huomioiden.

Jätelaitosyhdistys tiedottaa kuntien jätelaitoksia toissijaisen vastuun edellyttämistä käytännön valmisteluista.

3. Pakkausalalan vastuu pakkausjätteestä laajenee

Yhdyskuntajätteessä oleva pakkausjäte siirtyy lähtökohtaisesti pakkausalalan vastuulle. Kunnan vastuulla olevilla kiinteistöillä syntyvä pakkausjäte on edelleen kunnan vastuulla, jos sitä ei toimiteta tuottajan järjestämään keräyspaikkaan.

Jätelaitosyhdistys valmistelee yhdessä tuottajayhteisöjen ja kaupan kanssa alueellisen keräyksen järjestämistä.

Lisäksi kunnilla on mahdollisuus järjestää täydentävää pakkausjätteen keräystä kiinteistöillä ja keräyspisteissä. Tämän kuljetuksen kustannukset peritään kiinteistönhaltijoilta, ja kerätty pakkausjäte toimitetaan tuottajalle.

Kuntien tulisi myös ottaa vastuulleen pakkausten kiinteistöittaisen keräyksen järjestäminen sopimalla keräyksestä tuottajayhteisöjen kanssa, jätehuoltomääräyksillä ja päättämällä kuljetusten järjestämisestä.

4. Kunnan jätehuoltoviranomainen

Kunnalle kuuluvista jätelain mukaisista jätehuollon viranomaistehtävistä huolehtii kunnan määräämä jätehuoltoviranomainen. Kunnissa, joissa jätehuollon palvelutehtävät hoitaa yhteinen jäteyhtiö, viranomaisena tulee käytännössä toimimaan kuntalain mukainen yhteislautakunta.

Jäteviranomaisen / yhteislautakunnan tehtäviä ovat muun muassa:

- jätehuoltomääräysten hyväksyminen
- jätehuoltomääräyksistä poikkeamisesta päättäminen
- jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen
- jätetaksan hyväksyminen
- jätemaksujen maksuunpano
- jätemaksumuistutusten käsittely
- jätemaksujen kohtuullistamispäätökset

Jätehuoltoviranomaisen tulisi olla lainmukainen uuden lain astuessa voimaan 1.5.2012, joten valmistelu olisi syytä aloittaa niin pian, kuin mahdollista.

5. Kuljetusjärjestelmä

Perusmallina on edelleen kunnan järjestämä kilpailutettu kuljetus. Jätteenkuljetuksen on täytettävä lain asettamat kriteerit. Jos kunnassa on voimassa vanhan lain mukainen sopimusperusteinen järjestelmä (uudessa laissa kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus), uusi kuljetusjärjestelmäpäätös tulee tehdä uuden lain mukaisten edellytysten pohjalta vuoden kuluessa lain voimaantulosta eli viimeistään keväällä 2013.

Kunta voi harkita kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen jatkamista vain, jos seuraavat kriteerit täyttyvät:

- 1) päätöksen kohteena olevalla alueella on tarjolla jätteen kuljetuspalveluja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin;
- 2) kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei heikennä jätehuollon yleistä toimivuutta eikä lisää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen;
- 3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jos kriteerit eivät täyty, on siirryttävä kunnan järjestämään kuljetukseen aikaisintaan 3 vuoden kuluttua päätöksestä ja viimeistään 5 vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Jos päätös siirtymisestä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen tehdään ennen uuden lain voimaantuloa, riittää kohtuullinen siirtymäaika. Päätöksen lykkäminen lain voimaan tulon yli ja siirtymäkaudesta johtuva viivästyminen voivat viedä lain vastaisessa tilanteessa asukkaan kannalta kohtuuttoman pitkän ajan.

Selvitysten mukaan kunnan järjestämä jätehuolto tehostaa kuljetusten logistiikka ja vähentää näin kasvihuonekaasupäästöjä sekä alentaa merkittävästi kuntalaisten jätehuollon kustannuksia. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan helposti varmistaa kiinteistöjen liittyminen järjestettyyn jätteenkuljetukseen, jolloin vähennetään hallitsemattomia ympäristöpäästöjä ja roskaantumista.

6. Kuljetustietojen antaminen

Kunnan jätehuoltoviranomainen ylläpitää rekisteriä, johon kerätään muun muassa jätteenkuljetustiedot. Jätteen kuljettajalla on velvollisuus antaa tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle kiinteistöistä, joilta jätettä on noudettu, sekä jätteastioiden tyhjennyskerroista kiinteistöittäin ja jätelajeittain.

Kunnan järjestämässä kuljetuksessa tiedot saadaan suoraan asiakasrekisteristä. Tietojen antovelvoite koskee uuden lain mukaan jatkossa myös jätteenkuljettajia kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa (sopimusperusteinen), jos tällainen on edelleen käytössä.

Kuljettajan on lisäksi annettava jätelajeittain tiedot kiinteistöiltä kerätyn jätteen määrästä ja toimituspaikoista vuosittain, ellei jäteviranomaisen pyydä tietoja neljännesvuosittain. Asetuksissa voidaan tiedonantovelvoitetta edelleen täsmentää.

7. Laatuvaatimukset

Kunnan on jätehuollon järjestämisessä huolehdittava siitä, että:

- 1) käytettävissä on tarpeen mukaan kiinteistöittäinen jätteenkuljetus;
- 2) käytettävissä on riittävästi vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisia vastaanotto-paikkoja, jotka ovat vaivattomasti jätteen tuottajien saavutettavissa;
- 3) käytettävissä on riittävän monipuoliset muut jätehuoltopalvelut, kuten etusija-järjestyksen mukainen mahdollisuus jätteen erilliskeräykseen;
- 4) jätteen keräys ja kuljetus järjestetään ja mitoitetaan siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin syntyvän jätteen määrää ja laatua;
- 5) jätteenkuljetuksen ja jätteen alueellisen vastaanoton järjestelyistä tiedotetaan riittävästi ja riittävän usein.

Jätteen käsittelyn järjestämisen osalta on otettava huomioon ilmastomuutoksen torjumisessa merkittävä, valmisteilla oleva biohajoavan jätteen kaatopaikkakielto ja valtakunnallisen jättesuunnitelman mukaiset tavoitteet yhdyskuntajätteen kierrätykselle. Kierrätyksen lisäämisessä on tuottajavastuujätteiden erilliskeräyksellä sekä biohajoavan jätteen käsittelyn tehostamisella tärkeä rooli. Myös jätteiden energiahäydyntämisen lisäämisellä pystytään osaltaan vastaamaan kaatopaikkakiellon toimeenpanoon.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan parhaiten vaikuttaa kuljetuksen laatuun ja ympäristövaikutuksiin.

8. Kirjanpidon läpinäkyvyys

Kunnan tai kuntayhtiön markkinaehtoinen jätehuoltopalvelu elinkeinoelämälle on eriteltävä kirjanpidossa ja siitä on laadittava tilikausittain erilliset laskelmat, jotka kuvaavat toiminnan taloudellista tulosta. Tiedot on julkaistava ja oltava saatavilla tietoverkossa.

Jätteen kuljettajan on annettava vastaanottajalle tiedot jätteen alkuperästä riittävästi eriteltyinä kirjanpidon toteuttamiseksi ja erillisen laskelman laatimiseksi, jos tämä kuljettaa kunnan tai kuntien omistaman yhtiön ylläpitämään käsittelyyn jätettä, jossa on sekä kunnan käsittelyvastuulle kuuluvaa että muuta jätettä samassa kuormassa.

Kirjanpidon eriyttäminen on syytä valmistella kirjanpidossa ja jätteiden vastaanotossa käytettävissä ohjelmistoissa.

9. Jätehuoltomääräykset

Kunta voi antaa tämän lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia, paikallisista oloista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä.

Kunta voi antaa määräyksiä myös asumisessa ja muussa toiminnassa syntyvän (eli alun perin kunnan vastuulla olevan) tuottajavastuun piiriin kuuluvan jätteen keräyksestä, lajittelusta, säilyttämisestä, kuljetuksesta, hyödyntämisestä ja loppukäsittelystä.

Elinkeinotoiminnan jätteille voidaan antaa määräyksiä lähinnä jätteistä aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemiseksi. Määräykset voivat käsitellä esimerkiksi elinkeinotoiminnan jätteelle varattujen keräysvälineiden riittävyyttä, asianmukaisuutta ja tyhjennysvälejä sekä keräyspaikan järjestämistä ja hoitoa.

Jätehuoltomääräykset on syytä tarkastaa uuden lain mukaisiksi. Lain astuessa voimaan 1.5.2012 uuden lain kanssa ristiriitaiset määräykset eivät ole voimassa.

Lisätietoa:

Jätelaki (646/2011), finlex säädöskokoelmassa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma>

Kuntaliiton yleiskirjeen muistio: <http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/yleiskirjeet-lausunnot/yleiskirjeet/2011/1180201/11802011-liitemuistio.pdf>

JÄTELAITOSYHDISTYS

www.jly.fi